

Dosarul nr. 2ra-1020/22
2-19086635-01-2ra-26072022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. O. Dvornic)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, M. Anton, O. Cojocaru)

ÎNCHEIERE

30 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Eugenia Stegarescu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Eugenia Stegarescu împotriva lui Ion Stegarescu cu privire la încasarea împrumutului și compensarea cheltuielilor de judecată, și la cererea reconvențională depusă de către Ion Stegarescu împotriva Eugeniei Stegarescu cu privire la declararea nulă a actului juridic și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Ion Stegarescu și s-a casat integral hotărârea din 12 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 25 martie 2019, Eugenia Stegarescu, reprezentată de avocatul Viorel Dodan a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Stegarescu cu privire la încasarea împrumutului și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la rugămintea pârâtului i-a împrumutat suma de 15 400 Euro fără dobândă, în acest sens fiind perfectat contractul de împrumut cu nr. 5426, autentificat de către notarul public Olga Șian.

A menționat că, în baza contractului de împrumut, i-a dat pârâtului în proprietate suma de 15 400 Euro, care la data încheierii contractului constituia suma de 331 152,36 lei, recalculată conform cursului oficial al BNM 1Euro=21,5034, pe un termen de 2 ani, data scadentă fiind 29 noiembrie 2018.

Reclamanta a notat că, conform pct. 3 din contract suma urma să fie restituită în

Euro, dar nu în lei MD.

A comunicat că, pârâtul nu i-a restituit suma de bani împrumutată și văzând că termenul de rambursare a datoriei a expirat, mai întâi de toate a încercat să discute cu acesta, dar fără rezultat.

Reclamanta a afirmat că s-a adresat la CA „Viorel Dodan” pentru a perfectă o notificare pe numele pârâtului, pentru ca în termen de 30 de zile din momentul recepționării acesteia ultimul să restituie benevol suma împrumutată. Totodată, pârâtul a fost informat despre consecințele care pot surveni în caz că nu va dori să restituie suma de bani benevol, și anume că se va adresa în instanța de judecată.

A precizat că, a acordat pârâtului posibilitatea de a restitui suma împrumutată pe cale extrajudiciară, fără a avea de suportat cheltuieli de judecată suplimentare și consideră că termenul acordat de 30 zile a fost suficient pentru executarea obligației.

Reclamanta a mai invocat că, a fost telefonată de către pârât care i-a comunicat că nu are bani și îi este greu să îi restituie în termenii indicați în contract și în notificare, însă a informat-o că va vinde toate bunurile ce îi aparțin și poate va achita ceva din datorie.

A solicitat reclamanta încasarea din contul lui Ion Stegarescu în beneficiul Eugeniei Stegarescu a împrumutului în mărime de 15 400 Euro, a cheltuielilor pentru asistența juridică în mărime de 5 000 lei și a taxei de stat în mărime de 9 100 lei.

La 15 ianuarie 2020, Ion Stegarescu, reprezentat de avocatul Ion Stegărescu a înaintat acțiune reconvențională împotriva Eugeniei Stegarescu, solicitând declararea nulă a contractului de împrumut nr. 5426 din 29 noiembrie 2017 și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reconvenționale Ion Stegarescu a indicat că, s-a căsătorit cu Eugenia Stegarescu la 03 septembrie 2007, eveniment înregistrat și trecut în Registrul actelor de stare civilă cu nr. 16 la Primăria satului Suhuluceni, r-nul Telenești, iar din relația de căsătorie au un copil minor, Anastasia Stegarescu a.n. 25 mai 2010.

A menționat că, în anii de căsătorie s-a aflat mai tot timpul peste hotarele Republicii Moldova, în Federația Rusă, la muncă, revenea acasă de fiecare dată, doar de sărbători, iar Eugenia Stegarescu a rămas în Republica Moldova pentru a avea grijă de creșterea și educarea copilului Anastasia Stegarescu.

Ion Stegarescu a comunicat că, în relația lor pe parcursul vieții s-a creat o atmosferă insuportabilă, de neînțelegere, deseori se certau, iar incompatibilitatea caracterelor și viziunile contrare asupra modului și principiilor de conviețuire i-a condus la ferma convingere cu privire la imposibilitatea păstrării familiei. Astfel, prin hotărârea din 15 noiembrie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, căsătoria a fost desfăcută.

A afirmat că, până la desfacerea căsătoriei, Eugenia Stegarescu folosindu-se de slăbiciunea lui Ion Stegarescu în legătură cu păstrarea familiei și profitând cu rea credință de aceasta, i-a propus până la desfacerea căsătoriei să vândă apartamentul pe care îl avea în donație și să cumpere un alt apartament, ori, în cel mai rău caz i-a propus să meargă la notar și să-i doneze ½ cotă parte din apartament pe care îl avea în donație, ori, dacă nu este de acord cu cele solicitate să meargă la notar ca să se perfecteze un contract de împrumut, precum că a împrumutat de la Eugenia Stegarescu o sumă de 15 400 Euro.

Ion Stegarescu a specificat că, la data de 29 noiembrie 2016 a acceptat să se prezinte la notarul public Olga Șian pentru perfectarea contractului de împrumut la solicitarea Eugeniei Stegarescu, asupra sumei de 15 400 Euro, care în realitate nu a fost transmisă, deoarece o astfel de sumă, Eugenia Stegarescu nu avea de unde să o aibă, fiind la întreținerea lui Ion Stegarescu, nefiind angajată în câmpul muncii, iar peste hotarele țării nu a mai ieșit.

A precizat că, după perfectarea contractului de împrumut, în aceeași zi Eugenia Stegarescu a plecat în Irlanda, iar ulterior prin intermediul avocatului Viorel Dodan a depus cerere de chemare în judecată cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului minor.

Ion Stegarescu a invocat că, actul juridic a fost încheiat simulat și poate fi declarant nul de către instanța de judecată în baza prevederilor art. 221 din Codul civil în redacția veche, cât și în baza prevederilor art. 228 din Codul civil în redacția nouă, or, actul juridic a cărui încheiere a fost determinate de comportamentul dolosiv sau viclean al uneia dintre părți poate fi declara nul de instanța de judecată chiar și în cazul în care autorul dolului estima că actul juridic este avantajos pentru cealaltă parte.

Prin hotărârea din 12 iulie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru acțiunea s-a admis. S-a încasat din contul lui Ion Stegarescu în beneficiul Eugeniei Stegarescu datoria în baza contractului de împrumut din 29 noiembrie 2016, în mărime de 15 400 Euro sau echivalentul lor în lei RM conform cursului oficial al BNM la data executării hotărârii, precum și cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat în mărime de 9 100 lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5 000 lei. S-a respins cererea reconvențională depusă de către Ion Stegarescu împotriva Eugeniei Stegarescu ca ne întemeiată.

Instanța de fond a stabilit că, la 29 noiembrie 2016, între Eugenia Stegarescu, în calitate de împrumutător și Ion Stegarescu, în calitate de împrumutat a fost semnat contractul de împrumut nr. 5426, autentificat de către notarul public Olga Șian.

Potrivit pct. 1 din contractual nominalizat împrumutătorul, Eugenia Stegarescu a dat în proprietatea împrumutatului Ion Stegarescu bani în sumă echivalentă cu 15 400 Euro, ceea ce la data încheierii contractului constituia suma de 331 152,36 lei, recalculați conform cursului oficial al leului moldovenesc stabilit de Banca Națională a Moldovei 1 euro=21,5034 lei, pe un termen de doi ani, cu scadență la data de 29 noiembrie 2018, iar împrumutatul s-a obligat să restituie banii în aceeași sumă la expirarea termenului.

S-a reținut că, procedura prealabilă de soluționare a litigiului pe cale amiabilă a fost realizată prin expedierea în adresa lui Ion Stegarescu a somației care a fost recepționată la 11 februarie 2019, fapt confirmat prin semnătura aplicată pe avizul de recepție, însă în timpul acordat ultimul nu a achitat datoria.

Instanța de fond a constatat că, faptul semnării contractului de împrumut a fost recunoscut și de către reprezentantul lui Ion Stegarescu, care a declarat în ședința de judecată că ultimul a fost la notar și a semnat contractul de împrumut, iar careva probe ce ar confirma netransmiterea sumei de 15 400 Euro de către Eugenia Stegarescu, de către reprezentantul lui Ion Stegarescu nu au fost prezentate, limitându-se doar la exprimarea dezacordului.

Cu referire la acțiunea reconvențională înaintată de către Ion Stegarescu, instanța de fond a relevat că, la materialele cauzei a fost prezentat contractul de împrumut nr. 5426 din 29 noiembrie 2016, în care la pct. 7 este indicat că părțile contractului, în prezența notarului declară că au capacitate de exercițiu deplină, nu suferă de boli în rezultatul cărora nu ar conștientiza esența contractului încheiat și lipsa circumstanțelor nefavorabile care i-ar obliga la încheierea contractului. Alături părțile au declarat că notarul le-a explicat sensul, importanța și efectele juridice ale contractului, precum și conținutul art. 572, art. 573, art. 583 și art. 867-874 din Codul Civil, iar conținutul contractului exprimă voința lor liberă neviciată, corespunde intențiilor lor reale și consimțământul la autentificarea lui.

Totodată s-a atras atenția asupra faptului că, în rubrica „semnăturile părților” este indicat „împrumutător”- Eugenia Stegarescu și aplicată semnătura, iar la „împrumutatul”- Ion Stegarescu și aplicată semnătura.

Astfel, prin încheierea contractului de împrumut contestat nu s-a confirmat că a fost ascuns un alt act juridic sau încheiat unul fictiv în vederea păstrării familiei Stegarescu, invocat de către Ion Stegarescu și care ar fi scopul, or, căsătoria este o unire liber consimțită și nicio persoană nu poate fi impusă să încheie sau să păstreze o căsătorie împotriva voinței sale.

Instanța de fond a mai menționat că, contractual de împrumut a fost autentificat notarial în strictă corespundere cu legislația în vigoare, părților le-au fost explicate sensul și importanța acestui acte, a fost verificată conformitatea conținutului actelor notariale cu intențiile reale ale părților, identitatea și capacitatea de exercițiu a părților contractuale.

La 11 august 2021, Ion Stegarescu, reprezentat de avocatul Ion Stegărescu a depus cerere de apel nemotivată, iar la 21 ianuarie 2022 a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă acțiunea Eugeniei Stegarescu împotriva lui Ion Stegarescu și să fie admisă acțiunea reconvențională înaintată de către Ion Stegarescu împotriva Eugeniei Stegarescu.

Prin decizia din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de către Ion Stegarescu, s-a casat integral hotărârea din 12 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Eugenia Stegarescu împotriva lui Ion Stegarescu. S-a admis cererea reconvențională depusă de către Ion Stegarescu împotriva Eugeniei Stegarescu. S-a declarat nul contractul de împrumut nr. 5426 din 29 noiembrie 2017 și s-au încasat din contul Eugeniei Stegarescu în beneficiul lui Ion Stegarescu cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat la depunerea cererii reconvenționale și cererii de apel în sumă de 13 750 lei, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5 000 lei, iar în total suma de 18 750 lei. În rest, cererea lui Ion Stegarescu cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică s-a respins.

Pentru a decide astfel instanța de apel a reținut că, având în vedere prezumția proprietății comune în devălmășie până la proba contrară, se constată nulitatea contractului de împrumut nr. 5426 din 29 noiembrie 2016 încheiat între Eugenia Stegarescu și Ion Stegarescu, or, nu a fost stabilită cauza/motivul determinant al încheierii actului juridic între soți, a căror bunuri se prezumă a fi comune.

Mai mult, reieșind din prezumția transmiterii banilor de către Eugenia Stegarescu lui Ion Stegarescu în timpul căsniciei lor prin contractul vizat în speță, nu se constată la materialele cauzei nicio probă care ar confirma că obiectul (banii) contractului respectiv reprezintă bunurile personale ale Eugeniei Stegarescu.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că, la caz, condițiile de valabilitate ale actului juridic contestat nu au fost respectate, iar temeiurile invocate în cererea de chemare în judecată depusă de către Eugenia Stegarescu, nu au fost confirmate prin careva probe.

Cu referire la cerința lui Ion Stegarescu cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată, instanța de apel a reținut că, din materialele cauzei rezultă că Ion Stegarescu a fost reprezentat în instanță de către avocatul Ion Stegarescu, care a acționat în baza mandatului nr. MA 1072357 din 01 decembrie 2019, iar pentru serviciile de asistență juridică au fost suportate cheltuieli în mărime de 7 676 lei, fapt confirmat prin ordinul de plată seria PL nr. 915428 din 01 decembrie 2019.

La fel, avocatul Ion Stegarescu a mai prezentat un bon cu privire la suma de 3 674 lei pentru serviciile de asistență juridică însă, acesta nu conține semnătura beneficiarului, motiv pentru care instanța de apel nu l-a luat în considerare la aprecierea cheltuielilor suportate pentru asistența juridică.

Totodată, avocatul Ion Stegarescu a prezentat o listă detaliată a actelor și acțiunilor efectuate și timpul lucrat, potrivit Recomandării Consiliului Uniunii Avocaților din 30 martie 2012 privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică.

În acest context, instanța de apel, reieșind din practica judiciară în instanțele naționale și recomandarea Consiliului Uniunii Avocaților din 30 martie 2012 privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, a ajuns la concluzia că cheltuielile de asistență juridică, necesare și rezonabile, care urmează a fi compensate de către Eugenia Stegarescu, urmează a fi apreciate în mărime de 5 000 lei, ca onorariu al avocatului privind participarea la examinarea cauzei civile.

La 06 iulie 2022, Eugenia Stegarescu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii din 12 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea recursului recurenta a indicat că, instanța de apel s-a bazat pe alegațiile intimatului, iar la materialele cauzei nu există nicio probă în susținerea celor indicate de către acesta și anume, intimatul nu a prezentat probe de la poliție sau de la vreun alt organ unde să fie indicat expres că din momentul perfectării contractului s-a adresat cu vreo plângere sau petiție prin care să denunțe faptul că Eugenia Stegarescu l-a mințit și l-a impus să semneze contractul de împrumut, doar cu scopul de a menține familia.

Mai mult, recurenta a susținut că a prezentat dovezi instanței de fond că cererea cu privire la desfacerea căsătoriei a fost depusă încă în anul 2016, respectiv din start decad argumentele intimatului, precum că ar fi fost impus să semneze contractul de împrumut la notar pentru a păstra familia, or chiar ultimul indică că încă din anul 2013 locuiesc separat unul de altul.

Recurenta a subliniat că, instanța de apel nu s-a expus asupra bunei credințe a

intimatului, care după cum invocă că a fost mințit și impus să meargă la notar, timp de 4 ani nu a obiectat în nici un mod.

A precizat că, instanța de apel în motivarea deciziei sale nu și-a expus opinia sa referitor la manifestarea de voință exprimată de către intimat, care având discernământ și nefiind silit de nimeni a semnat contractul în condițiile stabilite de părțile contractante.

Recurenta a menționat că, reprezentantul intimatului a indicat în cererea reconvențională și a susținut în ședința de judecată că în realitate Eugenia Stegarescu nu a transmis suma de 15 400 Euro, iar Ion Stegarescu nu a recepționat această sumă. Însă, din conținutul pct. 2 al contractului de împrumut rezultă că transmiterea banilor a avut loc până la momentul semnării contractului.

Totodată, a invocat că faptul semnării contractului de împrumut a fost recunoscut și de către reprezentantul intimatului, care a declarat în ședința de judecată că Ion Stegarescu a fost la notar și a semnat contractul de împrumut.

Recurenta a mai comunicat că, prin încheierea contractului de împrumut nu s-a confirmat că a fost ascuns un alt act juridic sau a fost încheiat unul fictiv în vedere păstrării familiei Stegarescu, fapt invocat de către intimat și care ar fi scopul, or, consideră că instanța de fond corect a reținut că, căsătoria este o unire liber consimțită și nicio persoană nu poate fi impusă să încheie sau să păstreze o căsătorie împotriva voinței sale.

A afirmat că, la 30 august 2017, la biroului notarului Ludmila Iliescu, intimatul a semnat declarația prin care a fost de acord cu desfacerea căsătoriei cu Eugenia Stegarescu și a adus la cunoștință că este de acord cu acțiunea înaintată de către ultima cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului minor, a recunoscut acțiunea integral și a solicitat examinarea cauzei civile în lipsa sa, totodată a indicat că nu are careva pretenții sau obiecții de gen material sau moral față de recurentă.

Consideră că, la caz nu a fost posibil și legal de aplicat prevederile art. 221 și art. 228 alin. (1) din Codul civil, or, alegațiile reprezentantului intimatului indicate în acțiunea reconvențională nu și-au găsit confirmarea.

Prin notificările din 26 iulie 2022 și 10 august 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lui Ion Stegarescu copia recursului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 201, 205).

Prin referința din 01 septembrie 2022, Ion Stegarescu, reprezentat de avocatul Ion Stegărescu a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa avocaților, prin intermediul poștei electronice, copia deciziei contestate la 25 iunie 2022 (f.d. 186), fapt confirmat prin extrasul poștei electronice a instanței de apel.

Astfel, recursul declarat la 06 iulie 2022 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Eugenia Stegarescu nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Eugenia Stegarescu, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Eugenia Stegarescu ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Eugenia Stegarescu se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic